

Värnamo kommun

Beslut för gymnasieskola med introduktionsprogram

efter tillsyn i Finnvedens Gymnasium 1
belägen i Värnamo kommun

Tillsyn i Finnvedens Gymnasium 1

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Värnamo kommun under våren 2017. Finnvedens Gymnasium 1 besöktes av Skolinspektionen den 1 och 2 mars 2017 samt för kompletterande intervjuer och verksamhetsbesök den 14 och 16 mars 2017.

Måluppfyllelse och resultat

Nationell statistik saknas eftersom elevantalet på skolenheten är för lågt.

Skolenheten redovisar i samband med tillsynen resultat avseende läsåret 2015/2016. Av redovisningen framgår att 40 procent av eleverna på preparandutbildningen (IMPRES) blev behöriga till ett nationellt program och att övriga elever fortsatte sina studier i annan form. Av eleverna på språkintröduktion (IMSPR) blev 5 procent behöriga till ett nationellt program medan samtliga elever på individuellt alternativ (IMIND) fortsatte studier i kombination med praktik. Slutligen redovisar skolan att samtliga elever på yrkesintröduktion (IMYRK) våren 2016 hade fått ett arbete.

Skolenheten redovisar vidare att 90 procent av eleverna våren 2016 uppgav att de känner sig trygga på skolan.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Föreläggande	2017-08-18
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande	2017-08-18
3. Arbetsplatsförlagt lärande, grundläggande behörighet och intröduktionsprogram	Ingen brist konstaterad	

4. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
5. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Ingen brist konstaterad	
6. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2017-08-18
7. Styrning och utveckling av verksamheten	Föreläggande	2017-08-18

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande Skolinspektionen har meddelat inom det område som granskats.

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen bedömer att utbildningen på skolenheten i flera avseenden behöver förbättras. Det framgår att rektorn inte har säkerställt att all undervisning utgår från kurs- och ämnesplaner. Utredningen visar också att undervisningen inte alltid genomförs på ett sådant sätt att eleverna får struktur, stöd och handledning i sitt lärande.

Vidare bedömer Skolinspektionen att det finns brister i skolans arbete med att utreda elevers stödbehov och utifrån det sätta in nödvändiga åtgärder och insatser. I detta ingår att utvärdera om insatserna haft avsedd effekt och vid behov korrigerat dessa. Skolinspektionen konstaterar också att rektorn inte fattar de beslut som följer av författningarna när det gäller beslut om åtgärdsprogram.

Skolinspektionen bedömer vidare att huvudmannen och rektorn inte säkerställt att elevhälsan främst arbetar förebyggande och hälsofrämjande. Slutligen bedömer Skolinspektionen att skolenhetens kvalitetsarbete brister vad gäller rektorns ansvar att utifrån de analyser som görs av skolans resultat besluta om, planera för och genomföra nödvändiga utvecklingsåtgärder. Utan en sådan dokumenterad planering riskerar åtgärderna att bli otydliga för den personal som ska genomföra dem och möjligheten att utvärdera åtgärdernas effekt försvåras.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Värnamo kommun att **senast den 18 augusti 2017** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de examensmål som gäller för det nationella program som eleven läser. Undervisningen ska utformas och genomföras så att alla elever, såväl på nationella program som på introduktionsprogram, ges möjligheter att nå samtliga kunskapskrav inom de ämnen som eleven läser, det vill säga såväl i gymnasiegemensamma ämnen som programgemensamma ämnen, ämnen inom inriktningar och fördjupningsämnen.

I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Värnamo kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Undervisningen i skolan utgår från och omfattar examensmålen för respektive nationellt program samt ämnesplaner. (16 kap. 6 § skollagen; Förordning om examensmål för gymnasieskolans nationella program (SKOLFS 2010:14); 4 kap. 1 § gymnasieförordningen; Lgy 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1. Kunskaper)
- Undervisningen innebär ett aktivt lärarstöd för eleverna. (3 kap. 3 § skollagen; Lgy 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Kunskaper)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristerna.

- Se till att undervisningen utgår från och omfattar kurs- och ämnesplaner. I detta ingår att undervisningen planeras och genomförs med genomtänkt progression och att innehållet löpande relaterar till tidigare moment.
- Se till att undervisningen erbjuder eleverna ett aktivt lärarstöd. I detta ingår att eleverna ges den handledning de behöver och att arbetsformer anpassas till elevernas behov.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen för elever som får sin utbildning på Jobbcenter unga (JCU) inte utgår från och omfattar kurs- och ämnesplanerna. Utredningen visar att eleverna inte får en sammanhållen undervisning utifrån en genomtänkt planering och progression i förhållande till ämnets och kursens centrala innehåll. Även om uppgifterna kring vilka ämnen som det bedrivs undervisning i på JCU går isär, visar utredningen att det finns elever vars utbildning enligt deras individuella studieplaner ska omfatta ämnen som inte alls erbjuds på JCU.

Skolinspektionen bedömer vidare att alla elever inte får det lärarstöd de har rätt till. Utredningen visar att eleverna inte har fått den undervisning de ska ha i ett grundskoleämne eftersom lektioner ställts in eller bedrivits av vikarier. Även om rektorn uppger att det nu finns lärare i ämnet har eleverna missat undervisningstid och inga åtgärder har satts in för att ersätta den förlorade undervisningstiden. Vidare visar utredningen att ett annat grundskoleämne endast erbjuds i form av distansstudier. Även om rektorn uppger att elever i detta ämne har möjlighet att kontakta en lärare innebär inte detta att eleverna erbjuds ett aktivt lärarstöd eftersom denna kontakt inte går att jämföra med faktisk undervisning. Utredningen visar också att undervisningen inte anpassas till elevernas kunskapsnivå i alla ämnen. Verksamheten uppfyller därmed inte kraven i författningarna i dessa delar.

Skolinspektionens utredning

Undervisningen utgår från kursplanerna

Skolinspektionen har intervjuat personal som arbetar på Jobbcenter unga (JCU). JCU är en kommunal enhet under medborgarförvaltningens sektion, arbete och välfärd. Verksamheten vänder sig till ungdomar mellan 16 och 24 år som saknar arbete och inte studerar.

Verksamheten drivs i nära samarbete med arbetsförmedlingen, medborgarförvaltningen, barn- och utbildningsförvaltningen, Värnamo näringsliv, vuxenutbildningen och försäkringskassan.

Den personal på JCU som har intervjuats säger att det finns elever från Finnvedens introduktionsprogram som får sin undervisning hos dem.

Eleverna kan enligt personalen få undervisning i ämnena svenska, engelska, matematik, religion, samhällskunskap och historia. Personalen säger att arbetsuppgifter och material ska lämnas till dem från gymnasieskolan. Hur mycket undervisning eleverna ska ha avgör de tillsammans med eleven och det upprättas ett individuellt veckoschema för eleven utan att gymnasieskolan är delaktig. Personalen säger att elever från språkintröduktion som ska läsa svenska hos dem bara har fått en bok som de ska läsa i. Personalen säger vidare att i övriga ämnen som eleverna ska läsa får de enstaka arbetsuppgifter från gymnasieskolan och att det av dessa inte går att se ett sammanhang eller få en överblick över kursens innehåll och kunskapskrav. Personalen säger att de och eleverna inte vet vad kursen innehåller och hur den är upplagd. Vidare säger personalen att när de skickar tillbaka en elevs arbetsuppgift till gymnasieskolan får de ingen återkoppling, och de vet därför inte om elevens uppgift blir bedömd eller inte. Personalen säger också att det finns elever som får arbetsuppgifter på en alltför låg nivå. Personalen säger att "eleverna är inskrivna i gymnasieskolan men de får ingen gymnasieutbildning". Personalen på JCU säger vidare att de försöker få den ansvarige rektorn på gymnasieskolan att bevilja fler elever distansstudier eftersom de menar att då får eleverna en överblick kursen innehåll och upplägg. Detta skulle enligt de intervjuade ge personalen bättre förutsättningar att motivera och handleda eleverna.

Rektorn säger att hon fattar beslut om särskilt stöd och upprättar åtgärdsprogram för elever som placeras på JCU. Rektorn säger vidare att elever kan få undervisning och stöd i ämnena engelska, matematik och svenska på JCU. Rektorn säger att hon fortfarande är rektor för elever som är på Jobbcenter unga. Enligt rektorn behöver eleverna en annan studiemiljö och enskild undervisning. Rektorn säger att det finns en kontaktlärare på gymnasieskolan som ansvarar för överlämning och bedömning av arbetsuppgifter och som också är den som sätter betyg i de fall det blir aktuellt.

Skolinspektionen har tagit del av åtgärdsprogram för elever som är placerade på JCU. Av dessa framgår att eleverna behöver extra stöd i något eller några ämnen. Det framgår att stödet behöver ges i form av enskild undervisning.

I samband med begärd komplettering uppger rektorn att under läsåret 2016/2017 har ett tiotal elever på IMIND fått sin undervisning på JCU.

Rektorn uppger att det i dagsläget handlar om fem elever. I samband med komplettering av uppgifter har Skolinspektionen tagit del av individuella studieplaner för de fem elever som nu finns på JCU.

Av de individuella studieplanerna framgår att eleverna ska ha en skolförlagd utbildning och att denna till sin omfattning ska vara fullständig. Det framgår av studieplanerna att det finns elever vars utbildning utöver ämnena svenska, engelska och matematik, även ska omfatta något eller några av ämnena kemi, musik, naturorienterande ämnen, religionskunskap och samhällskunskap. Det framgår också att det finns elever vars utbildning endast omfattar ett enstaka eller ett fåtal ämnen.

Aktivt lärarstöd

Elever på språkintröduktion som har intervjuats säger att de behöver mer lärarstöd i grundskoleämnena fysik, geografi och samhällskunskap. Eleverna säger att i geografi får de ingen lärarledd undervisning, istället får de arbetsuppgifter som de självständigt ska arbeta med. Eleverna som har intervjuats säger vidare att flera lektioner ställts in i fysik eftersom läraren blivit sjuk och att de dessutom haft många vikarier. Eleverna säger att undervisningen i fysik har tappat sitt sammanhang och att de inte får en ordentlig undervisning i detta ämne. Eleverna säger också att det finns flera ämnen där undervisningen inte läggs på den nivå som de själv bedömer att de skulle klara av. Enligt eleverna är spridningen för stor i gruppen eftersom eleverna har så olika förkunskaper.

Lärare som intervjuats säger generellt att de önskar att de hade mer tid för varje elev eftersom behoven är så olika. Lärarna säger att det är problematiskt med ämnen som bara har en lektion i veckan eftersom eleverna missar mycket om de är frånvarande eller om lektionen blir inställd för att det saknas lärare. Lärarna beskriver att undervisningen i engelska, matematik och svenska som andraspråk erbjuds parallellt på flera olika kunskapsnivåer. Lärarna säger att undervisningen i de ämnena fungerar bra och att elevernas kunskaper bedöms en gång i månaden för att säkerställa rätt nivå. Lärarna säger att samma upplägg behövs i övriga ämnen så att en elev kan gå vidare när de klarar av en viss nivå. Som det nu är flyttas eleven inte upp i dessa ämnen förrän de kan tillräckligt mycket svenska. Lärare säger att "om det bara är svenskan som brister ska man kunna läsa andra ämnen på sitt språk". Enligt lärarna läser inga elever kurser på gymnasienivå utan uppger att det gör eleverna först när de övergår helt till ett nationellt program.

Rektorn säger att grundskoleämnet geografi bara erbjuds på distans, men att eleven har möjlighet att träffa en gymnasielärare.

Rektorn säger att det varit flera vikarier i fysikundervisningen efter det att den tidigare läraren har slutat och att eleverna därför missat undervisningstid som inte de kompenseras för. Rektorn säger att det ska fungera nu.

Rektorn säger att undervisningen i engelska, matematik och svenska kan anpassas till elevernas kunskapsnivå på ett flexibelt sätt, men att skolans resurser inte räcker för att göra motsvarande anpassningar i övriga ämnen som eleverna läser.

Rättslig reglering

Undervisningen utgår från kursplanerna

Av gymnasieförordningen framgår att utbildningen inom individuellt alternativ ska utformas utifrån elevens behov och förutsättningar. Utbildningen får innehålla grundskoleämnen som eleven saknar godkända betyg i och hela eller delar av kurser i karaktärsämnen och i gymnasiegemensamma ämnen. Även andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling får ingå i utbildningen.

Av läroplanen framgår att det är skolans ansvar att varje elev som avslutat ett introduktionsprogram har en plan för och tillräckliga kunskaper för fortsatt utbildning eller uppnår en förberedelse för etablering på arbetsmarknaden.

Aktivt lärarstöd

Av skollagen framgår att alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och i sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Av läroplanen framgår att läraren ska stimulera, handleda och stödja eleven.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom Värnamo kommuns verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Värnamo kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer ska anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Detta gäller alla elever, oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram.

Detta avser också samtliga ämnen som eleven läser, det vill säga såväl gymnasiegemensamma ämnen som programgemensamma ämnen, ämnen inom inriktningar och fördjupningsämnen. Det kan också omfatta undervisning som är förlagd till arbetsplats (APL). Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Värnamo kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd. (3 kap. 8-9 §§ skollagen; Lgy 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen.

- Se till att rektorn med stöd i den utredning av elevers behov av särskilt stöd som har gjorts, fattar beslut om eleven är i behov av särskilt stöd eller inte. Om eleven bedöms vara i behov av särskilt stöd ska ett åtgärdsprogram upprättas.
- Se till att eleven får det särskilda stöd som utredningen visat att han eller hon behöver. I detta ingår att elever som behöver studiehandledning på modersmålet får sådan handledning i den omfattning och på det sätt de behöver. I detta ingår även att de åtgärdsprogram som upprättas för elever i behov av särskilt stöd ska ange vilka behov eleverna har för att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och vilka insatser eleverna ska

ges för att dessa behov ska tillgodoses. I detta ingår också att eleverna, utifrån vad som anges i åtgärdsprogrammen, ska ges det särskilda stöd de behöver.

- Se till att insatta åtgärder som anges i ett åtgärdsprogram följs upp och utvärderas. I detta ingår att rektorn vid behov beslutar om förändringar i det särskilt stödet och beslutar om ett nytt åtgärdsprogram.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektorn utifrån en utredning av elevers behov av särskilt stöd inte fattar de beslut som följer av författningarna. Tillsynen visar att om en utredning visar att eleven inte är i behov av särskilt stöd, fattar rektorn inte beslut om att ett åtgärdsprogram inte ska upprättas.

Skolinspektionen vill i detta sammanhang upplysa huvudmannen och rektorn om att elever kan ha behov av särskilt stöd, och rektorn därmed en skyldighet att upprätta åtgärdsprogram och säkerställa att åtgärder sätts in, utifrån andra behov än pedagogiska.

Skolinspektionen bedömer att elever inte får det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver. Utredningen visar att det finns elever, vars behov av särskilt stöd i form av studiehundledning på modersmålet har konstaterats i en kartläggning. Trots detta har inte åtgärdsprogram upprättats för dessa elever. Vidare visar Skolinspektionens utredning att tilldelningen av studiehundledning på modersmålet inte sker utifrån de behov av sådan handledning som eleverna har utan utifrån de resurser som finns att tillgå i kommunens organisation.

Tillsynen visar också att av åtgärdsprogrammen för de elever på Finnveden 1 som får sin utbildning på JCU framgår endast att eleverna har behov av enskild undervisning och att stödet ska ges på JCU. Det anges inte konkret i åtgärdsprogrammen vilka behov av särskilt stöd eleverna har för att nå kunskapskraven eller vilka insatser de ska få utifrån dessa behov. Mot bakgrund av att Skolinspektionen i detta beslut (se vidare under bedömningsområde Undervisning och lärande) konstaterar att utbildningen vid JCU inte utgår från kurs- och ämnesplanerna bedömer Skolinspektionen att eleverna på JCU inte ges det särskilda stöd de behöver. Dessutom är enskild undervisning inte en särskild stödåtgärd som får ges för en elev i gymnasieskolan.

Skolinspektionen bedömer vidare att insatta åtgärder som anges i ett åtgärdsprogram inte följs upp och utvärderas.

Utredningen visar att åtgärdsprogram kan löpa på under ett helt läsår innan de angivna åtgärderna ska utvärderas. Även om det förekommer att insatser och åtgärder förändras för att bättre möta elevernas behov fattar rektorn inte beslut om att antingen avsluta åtgärdsprogrammet eller utarbeta ett nytt åtgärdsprogram.

Sammantaget innebär detta att verksamheten inte uppfyller kraven i författningarna i dessa delar.

Skolinspektionens utredning

Beslut efter utredning

Rektorn säger att elever med hög frånvaro följs upp och utreds av elevhälsan. Rektorn säger att utredningarna oftast visar att eleven av olika anledningar inte förmår ta sig till skolan på grund av en social problematik. Rektorn beskriver olika insatser som skolan har gjort för att få eleverna till skolan. Enligt rektorn är insatserna inte att betrakta som särskilt stöd och därför har eleverna inget åtgärdsprogram. Rektorn säger att utredningarna visar att elevens problem inte har med undervisningen att göra och det därför inte behövs åtgärder i form av särskilt stöd. Rektorn säger att hon inte fattat några formella beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram för dessa elever.

Lärare som har intervjuats säger att det finns ett antal elever som nu läser det andra året på yrkesintroduktion och som saknar godkända betyg i flera ämnen och att detta gäller för såväl grundskoleämnena som gymnasiekurser. Enligt uppgift från lärare har en av dessa elevers behov utretts men inte lett fram till beslut om särskilt stöd behövs eller inte. Övriga elevers eventuella behov av särskilt stöd är inte utredda "eftersom de har tre år på sig att nå målen". Rektorn säger att dessa elever har hög frånvaro och att det finns en bakomliggande social problematik. Rektorn säger att anledningen till att eleverna ännu inte är godkända inte beror på att de inte fått det stöd de behöver. Rektorn säger att hon fattar beslut om åtgärdsprogram i de fall stödet innebär en extra resurs.

Studiehandledning på modersmålet

Lärare som intervjuats säger att den studiehandledning på modersmålet som eleverna får inte är behovsstyrd eftersom stödet måste anpassa sig till de studiehandledare som finns att tillgå.

Rektorn säger att hon är hänvisad att anmäla behov av studiehandledning på modersmålet till enheten för flerspråkighet.

Rektorn säger att hon anmäler de elever som bedöms behöva studiehandledning och att hon utifrån den kartläggning som har gjorts också uppger i vilka ämnen eleven behöver studiehandledning. Rektorn säger att hon får besked om hur mycket resurser hon får. I flera fall hamnar studiehandledningen utanför elevens ordinarie undervisning. Rektorn bedömer att tilldelning av studiehandledare på modersmålet inte motsvarar behovet och att hon framfört detta till sin närmsta chef och till chefen för den centrala elevhälsan.

Rektorn säger att hon framöver ska upprätta åtgärdsprogram för elever som behöver studiehandledning på modersmålet för då "måste de ge mig fler studiehandledare".

Särskilt stöd utifrån behov och utvärdering av insatta åtgärder

Skolinspektionens har tidigare i detta beslut (se bedömningsområde Undervisning och lärande) redovisat att det finns elever vid Finnveden 1, som till följd av sina behov av särskilt stöd har hela sin utbildning förlagd till JCU. Skolinspektionen konstaterar i detta beslut att den undervisning som eleverna vid JCU får inte utgår från kurs- och ämnesplanerna.

Skolinspektionen har vid tillsynsbesöket granskat åtgärdsprogram för de elever som får sin utbildning på JCU. Av åtgärdsprogrammen framgår att eleverna behöver enskild undervisning i ett eller flera ämnen och att stödet ska ges på JCU. Elevens behov i relation till kunskapskraven för de aktuella ämnena anges inte och inte heller vilka kunskapskrav eleven riskerar att inte nå. Det anges inte heller vilka konkreta stödåtgärder som skolan ska ge eleven för att denne ska ha möjlighet att nå målen. Skolinspektionen har den 27 mars 2017 begärt att få ta del av de utredningar som ligger till grund för beslut om åtgärdsprogram för elever som är placerade på JCU. Skolinspektionen har tagit emot elevernas individuella studieplaner men inga andra underlag.

Personalen på JCU säger att det inte finns några behöriga lärare hos dem. Enligt personalen är det studie- och yrkesvägledaren som de har kontakt med inför att en elev placeras hos dem och därefter skickar lärare på gymnasieskolan material och arbetsuppgifter till dem. Personalen säger att gymnasieskolan inte efterfrågar någon återkoppling av hur det går för eleverna. De säger vidare att de inte har träffat rektorn eller gymnasieskolans specialpedagog med anledning av de elever som är placerade hos dem.

Rektorn säger att det finns elever som behöver särskilt stöd i form av enskild undervisning och att detta stöd ges på JCU.

Rektorn säger att eleverna har åtgärdsprogram utifrån att de behöver enskild undervisning och extra stöd i ett eller flera ämnen. Rektorn säger att elever kan få undervisning och stöd i ämnena engelska, matematik och svenska på JCU. Rektorn säger vidare att det är elever med problematiska hemförhållanden och hög frånvaro som behöver få sin undervisning på JCU.

Av de granskade åtgärdsprogrammen framgår att tiden mellan upprättandet av åtgärdsprogrammet och det datum då de insatta åtgärderna ska följas upp är mellan 6 och 10 månader. Rektorn säger att det är hennes ansvar att följa upp hur det går för eleverna och att hon gör det via studie- och yrkesvägledaren och undervisande lärare.

Rektorn säger att eleverna behöver långsiktiga lösningar och en långsiktig planering och därför finns det åtgärdsprogram som utformats att gälla över ett helt läsår. Rektorn säger också att hon har gjort förändringar i någon elevs utbildning men att detta inte föranlett att hon fattat beslut om att upprätta ett nytt åtgärdsprogram.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minsta ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Rektorn ska efter utredning fatta beslut om eleven är i behov av särskilt stöd eller inte. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte uppenbart är obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Av skollagen framgår också att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoseas framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljning och utvärdering. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Av 3 kap. 11 § skollagen framgår vidare att ett beslut som innebär att särskilt stöd ska ges enskilt, inte får fattas för elever i gymnasieskolan. Av 9 kap. 9 § gymnasieförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på modersmålet, om eleven behöver det.

Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10: 165 s. 290) framgår att arbetet med åtgärdsprogrammet ska utgå från elevens behov, elevens styrkor och svårigheter och en analys av vilka hinder och möjligheter som finns i elevens omgivning. Programmet ska omfatta elevens hela skolsituation. Åtgärderna ska vara av både kortsiktig och långsiktig karaktär. De ska relatera till målen i läroplanerna och uppställda kunskapskrav och vara möjliga att följa upp och utvärdera. Det bör också framgå vem som är ansvarig för att stödåtgärderna genomförs, följs upp och utvärderas.

Av läroplanen framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att elever som behöver särskilt stöd eller andra stödåtgärder får detta.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom Värnamo kommuns verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Värnamo kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Värnamo kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Se till att elevhälsans samlade kompetenser främst arbetar förebyggande och hälsofrämjande i syfte att stödja elevernas utveckling mot de nationella målen.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att elevhälsan inte främst arbetar förebyggande och hälsofrämjande. Även om det av utredningen framgår att enstaka insatser av förebyggande och hälsofrämjande art genomförs av elevhälsan visar utredningen att elevhälsans arbetstid främst ägnas åt andra arbetsuppgifter.

Verksamheten uppfyller därmed inte kraven i författningarna i denna del.

Skolinspektionens utredning

Elever som har intervjuats berättar att det händer att skolsköterskan och kuratorn kommer till deras klass när det hänt något som behöver redas ut. Eleverna säger att de har fyllt i en trivselenkät, men att de inte fått någon återkoppling på det.

Lärare som har intervjuats säger att några från elevhälsan i början av årskurs 1 besöker klasserna för att prata om skolans värdegrund och för att presentera sig för eleverna. Lärarna säger att de önskar en kontinuitet och ett fortsatt stöd i detta arbete.

Elevhälsans representanter säger att de besökt alla klasser i årskurs 1 vid ett tillfälle och att de då har arbetat med relationsövningar och pratat om självkänsla och också om kränkningar. Elevhälsans representanter säger att de har varit inbjudna till klasserna i samband med en integrationsdag och att de försöker fika tillsammans med eleverna i elevcaféet. Elevhälsans representanter säger vidare att de vill kunna arbeta mer förebyggande och hälsofrämjande men att deras arbete fortfarande mest handlar om att "släcka bränder". De säger att det förebyggande arbete som de gör för elever i årskurs 1 tidigare inneburit att de har träffat eleverna vid fyra tillfällen, men att det detta läsår bara blev ett tillfälle eftersom det tog för lång tid. Elevhälsans representanter säger att den insats de tidigare kunde göra gav god effekt eftersom det öppnade upp för eleverna till vidare kontakt.

Skolsköterskan säger att de hälsosamtal och vaccinationer som ska genomföras med nyanlända elever tar mycket mer tid nu eftersom det handlar om så många fler elever.

Rektorn säger att hon anser att elevhälsosamtalen som skolsköterskan genomför är en viktig förebyggande åtgärd. Rektorn säger att skolsköterskan när hon haft samtal med alla i en klass gör återkopplingar till elevhälsan på gruppnivå. Rektorn uppger också att trivselenkäten är en del i det förebyggande arbetet och att hälsofrämjande och förebyggande arbete ingår i flera ämnen och kurser. Rektorns uppfattning är att elevhälsan nog inte tycker att de främst arbetar hälsofrämjande och förebyggande. Rektor säger att hon inte själv förfogar över den resurs som elevhälsan utgör eftersom personalen inom elevhälsan ligger under en central enhetschef.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska det för eleverna finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst arbeta förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Inom elevhälsan ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator samt personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom Värnamo kommuns verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Värnamo kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Analysen ska omfatta hela utbildningen och inte avgränsas till exempelvis resultat enbart i gymnasiegemensamma ämnen utan ska också omfatta uppföljning av resultat i fördjupningsämnen, från lärande som sker på arbetsplats (APL) och undervisning på introduktionsprogram. Förbättringsåtgärder kan exempelvis vara att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Värnamo kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgy 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgy 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristerna.

- Se till att rektorn utifrån en analys av resultaten beslutar om, och dokumenterar nödvändiga utvecklingsåtgärder.
- Se till att rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dem. Planeringen ska dokumenteras.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektorn inte beslutar om nödvändiga utvecklingsåtgärder och inte heller dokumenterar en planering över när och hur åtgärder ska genomföras. Även om skolan arbetar för att utveckla sin verksamhet visar utredningen att rektorn inte har fattat beslut om vilka förbättringsåtgärder som, utifrån den analys som är gjord av skolenhetens resultat, ska prioriteras under innevarande läsår. Utredningen visar vidare att det inte finns en för skolan samlad planering för hur och när utvecklingsåtgärderna ska genomföras. Utan en sådan planering riskerar förbättringsarbetet att bli otydligt för dem som ska arbeta med det och en utvärdering av vilka effekter åtgärderna ger försvåras. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarna i dessa delar.

Skolinspektionens utredning

Lärare som har intervjuats säger att de inte medverkat i att analysera skolans resultat men att de har fått lämna in förslag på förbättringar.

Lärarna säger att de saknar en grundstruktur för hur de ska arbeta med och dokumentera sitt utvecklingsarbete och att det inte är tydligt uttalat hur de ska gå vidare. Lärarna säger att de önskar en tydligare styrning i vad skolan ska fokusera på.

Rektorn säger att skolans resultat, inklusive elevenkäterna diskuteras i programarbetslagen och att det där tas fram förslag på hur programarbetslagen ska göra för att förbättra arbetet inom ett visst område. Rektorn ger som exempel att eleverna får göra en praktikvecka på ett nationellt program. Rektorn säger att åtgärderna finns angivna i de protokoll som förs vid programarbetslagen. Rektorn överlämnar, på begäran ett sådant protokoll till Skolinspektionen. Protokollet är daterat 2014-12-02 och anger hur programarbetslaget ska arbeta för att säkerställa att eleverna får inflytande över utbildningen.

Skolinspektionen har tagit del av skolenhetens dokumenterade kvalitetsarbete för år 2016. Denna dokumentation anger huvudmannens uppföljningsmål, skolans resultat och analys. I dokumentationen saknas en beskrivning av de åtgärder som skolan kommande läsår ska vidta utifrån den analys som är gjord. Skolenheten redovisar ingen annan dokumentation som beskriver vilka förbättringsåtgärder som behövs utifrån den analys av skolenhetens resultat som har gjorts och inte heller en planering över genomförandet.

Rättslig reglering

Enligt skollagen har rektorn ansvar för att utbildningen på skolenheten systematiskt och kontinuerligt planeras, följs upp och utvecklas. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella målen uppfylls. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Rektor ansvarar för att kvalitetsarbetet genomförs och dokumenteras.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom Värnamo kommuns verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Värnamo kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Övriga bedömningsområden

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Arbetsplatsförlagt lärande, grundläggande behörighet och introduktionsprogram

Skolan ska se till att elever på yrkesprogram får den utbildning de har rätt till avseende arbetsplatsförlagt lärande (APL) och möjlighet att nå grundläggande behörighet. APL är en central del i all yrkesutbildning, då denna ska bidra till att eleven utvecklar såväl yrkeskunskaper som en yrkesidentitet. För elever som läser i huvudsak skolförlagd utbildning ska APL motsvara minst 15 veckor av den samlade utbildningstiden och för elever som är lärlingar ska APL motsvara minst 50 % av utbildningen. Skolan ska ha kvalitetssäkrat arbetsplatsen så att eleven har reell möjlighet att nå de kunskaper som eleven är avsedd att uppnå på arbetsplatsen, exempelvis att skolan avtalat med arbetsplatsen om vilka delar av det centrala innehållet på en eller flera kurser som ska behandlas. Skolan ska också följa upp att så sker. Handledaren är en central aktör, och behöver förutom kunskaper inom yrket också ha kunskaper om de mål som eleven ska uppnå och bedömas gentemot så att eleverna får adekvata arbetsuppgifter utifrån detta.

Att eleverna ges möjlighet till fortsatta studier på högskolenivå är en central rättssäkerhetsfråga. Det är dock inte tillräckligt att eleverna ges en teoretisk möjlighet att uppnå grundläggande behörighet utan skolan bör också göra det praktiskt möjligt för eleverna, ex. genom att undvika schemakrockar.

För introduktionsprogrammen finns inga nationellt fastställda programstrukturer eller examensmål, utan utbildningen ska utformas så att eleven förbereds för vidare studier eller etablering på arbetsmarknaden. Ett centralt instrument i denna planering är elevens individuella studieplan. Eleven ska, utifrån sina behov, få en utbildning som uppfyller introduktionsprogrammets syfte så att elevens mål med utbildningen kan uppnås.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Detta gäller alla elever, oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram. Detta avser samtliga ämnen som eleven läser, det vill säga såväl gymnasiegemensamma ämnen som programgemensamma ämnen, ämnen inom inriktningar och fördjupningsämnen.

Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper.

I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. I de fall eleven har haft hela eller delar av kurser förlagda till arbetsplats (APL) ska bedömning av detta ingå i den samlande bedömningen.

Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Detta gäller alla elever, oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram. Det kan därmed också avse miljöer utanför skolan men som ingår i skolans verksamhet, exempelvis på arbetsplats (APL). Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

På Skolinspektionens vägnar

Lena Lindh
Beslutsfattare/ Utredare

Inger Börjesson
Föredragande/ Utredare

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Finnvedens Gymnasium 1

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Finnvedens Gymnasium 1

Finnvedens gymnasium ligger i Värnamo och har närmare 1200 elever. Gymnasieutbildningen är organiserad i fem skolenheter under ledning av fyra rektorer och en gymnasiechef. Detta beslut avser Finnveden 1, introduktionsprogram som utgör en egen skolenhet. Rektorn för Finnveden 1 introduktionsprogram ansvarar även för Finnvedens gymnasiesärskola. Lärarna på skolenheten är organiserad i programarbetslag och i ämnesarbetslag.

Skolenheten anordnar utbildning i fyra introduktionsprogram och har totalt 169 elever. Vid tillsynen finns 9 elever på individuellt alternativ (IMIND), 15 elever på preparandutbildning (IMPRE), 119 elever på språkintröduktion (IMSPR) och 26 elever på yrkesintröduktion (IMYRK). Programinriktat individuellt val (IMPRO) erbjuds på Finnvedens övriga skolenheter.